GROU

Sketske "Suorein" op grûnslach Eekhofkaart 1848

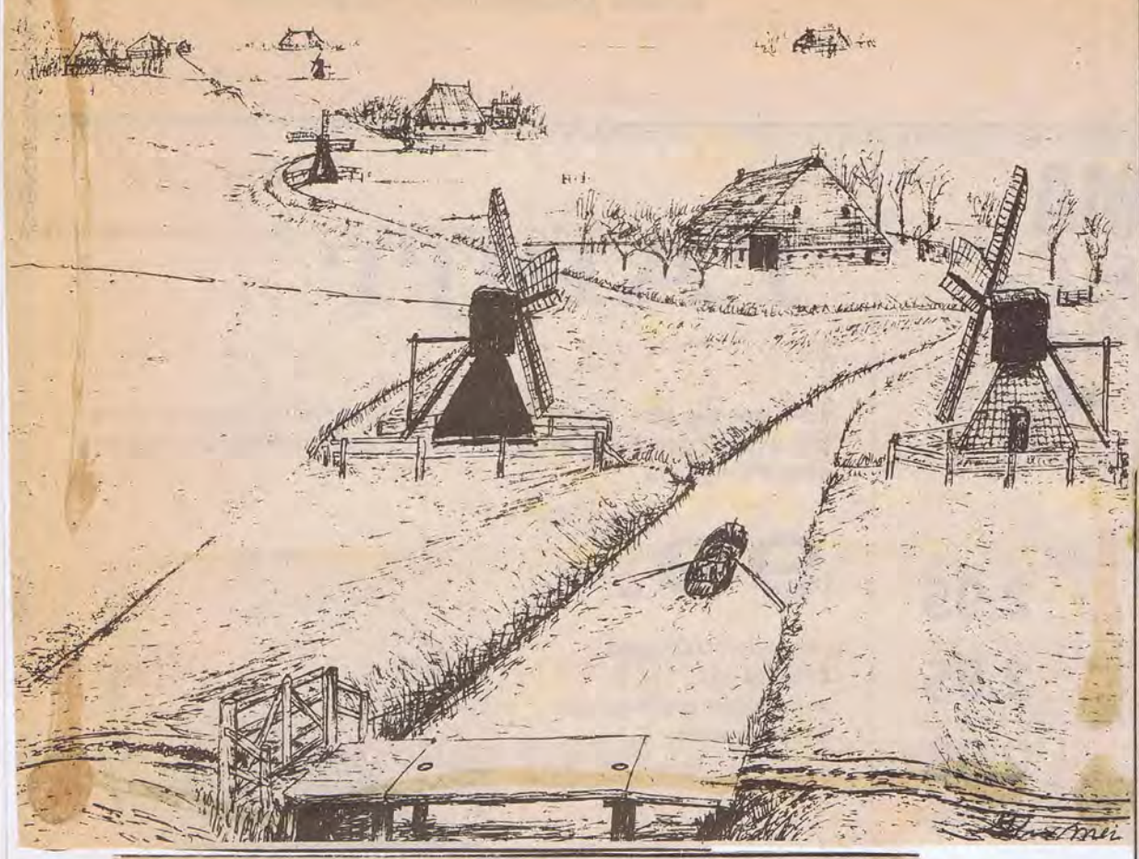

Gesicht fanút suden op Hania-feart en omkriten

De Suorein of Suderein, de boerestreek bëeasten Jirnsum, bewesten Grou en besuden Friens.
Faoroan barte besuden pleats "Oedsma" (Ûtsma), 't paad links dêroer gong nei pleats "Asinga" no bewenne troch famylje Smeding. De rjochtse mole foaroan is dy fan Oedsma (ûnderbou mei dakpannen); Oedsma is de foarste pleats, no bewenne troch famylje Heida. Links foaroan de mole fan Asinga.
Fierderop is de earste mole dy fan pleats "Sinia" dêr skean efter. It fierste moolsje heart by de meast linkse pleats, neffens dokter Skoustra silliger mei de namme "Tuskendiken". Twadde fan links is "Haniastate", no bewenne troch fam. Hylkema en rjochts dêrfan pleats "'t Hooghiem" fan H. Hooghiemster. Oer Oedsma hinne sjogge wy pleats "Jongama" fan no famylje Hellinga.
Dy trije lêstneamde pleatsen leine oan de saneamde Reinderswei (Jirnsumerdyk) hjoed wer Reinerswei neamd, mar yn 1848 faaks noch sûnder beamguod. Oant 1842 ta einige dy wei by Jongama, mar is doe ferhurde oant Jinsumersyl.
By it oprjochtsjen fan it wetterskip "De Leppedyk" is yn 1919 njonken de Haniafeart in ferhurde rydwei lein, werfan it noardein tusken Reinerswei en "Tuskendiken" op'e eastkant en fierderop op'e westkant fan'e feart. Op it plak fan'e Sinia-mole stiet no in wenhûs en pleats Sinia is ôfbrutsen yn 1913 en it hiem doe weigroeven foar terpmodder.
Troch de komst fan it steamgemaal binne de moles om 1920 hinne opromme. De ryddyk, earst mei grind belein, makke it wetterferkear oerboadich en liet de barten ferfange troch dammen. De barte foaroan op'e tekening waard doe ek sadanich feroare en is doe ferstevige oan'e kanten mei de dakpannen fan de Oedsmamole.
It lân fan pleats Sinia kaam haadsakelik by pleats Oedsma. As de namme Sinia ek te meitsjen hie mei de famyljenamme Sienema, binne wy net wis fan, mar dy kaam foar yn'e Suorein in tiidlang op Haniastate sawol as op Oedsma. Bûtendat spile de famyljenamme Oedsma dêr ek yn mei, wy witte dat de frou fan Gerben Baukes Sienema in Anne Oedsma wie. Moaiwis hawwe pleatsen en famylje meielkoar te meitsjen hân, wat dy nammen oangiet. De namme Hania stiet dêr bûten, hie earder mei eallju en in eale state út te stean. It oansjen fan dizze pleats lit dêr net folle mear fan merke, mar hat noch lang in grêft-en beamleanomheining toand. De Haniafeart wie as farwetter eartiids net inkeld fan belang fan de oanwenjenden, dochs ek in farferbining mei de Grou en it Swin, it Deel, Peanster Ie en de Pikmar, sawol as mei de Boarn by Âlde Skou. Soks is hjoeddedei oan sa'n hast gewoane dyksleat amper yn te tinken. Mar sokke sleatten binne der yn ús weterlân wol folle mear oan te wizen. De tekener ferûntskuldigt graach de ûnfolsleinens fan syn skets, wat sleatten, greppels, dammen ensafh. oangiet en is net wis fan'e krekte pleatmodellen yn dy tiid, mar de âlde kaart joech wat rjochting oan syn fantasije.

Swalker.

Reaktie op 'Swalker'

Yn de Mid-Frieslander nr. 2 fan 13 jannewaris '87 skriuwt "Swalker" oer it Suorein ûnder it haad: Gesicht fanút suden op Hania-feart en omkriten. De skriuwer neamt û.o. de pleats "Tuskendiken". De namme dizze pleats soe troch Dr. Schouwstra silger neamd wêze. Ik tink dat ik hjir in lyts oanfollinkje jaan kin.
Yn it ferline wie de bewenner fan de bedoelde pleats op 'e sneup nei de namme der fan mar gjinien wist dy noch. Doe is - as aardichheidsje - sein, it soe "Efter Grêften" wêze.
Mar Dr. Schouwstra hat de oarspronklike namme wol fûn! Yn syn boekje "Trije Grouster Stúdzjes" skriuwt hy op side 12 "hie de pleats nû. 5 âldtiids dan gjin namme? Ik ha dat lang tocht. Mar de "kolleksje Andrea" brocht oan't Ljocht dat dy pleats fan âlds wis wol in namme hie: yn in proklamaesje fan 1567 wurdt bikind makke dat Tinco Andringa fan Boarn in part fan Rippersma Saete te Grou keapet, en fierder yn in oare proklamaesje datselde jier wurdt neamd Rippersma zaete tot Grou, Hanya ten noorden en Synia ten zuiden". It is dúdlik dat wy hjir te meitsjen ha mei pleats nû 5 fan de stimkohieren. Ek yn de Recesboeken wurdt "Rypersma to Grouw" in kear neamd (1572)".
Wy hoopje, troch yn te biten op it nijsgjirrich stikje fan Swalker, mei te helpen de skiednis fan ús omkriten libbend te hâlden.

Fam. J.H. Mulder
Bewenners fan Rippersma

LEEUWARDER COURANT.

Mijn Victoria

Uit de Leeuwarder Courant van Dinsdag 19 April 1887:

100 jaar geleden

LEEUWARDEN - Bij den heer T.J.Bouma te Grouw zijn verschenen „Seis brilloftsangen, op bikende wizen", van C. Wielsma. Een paar er van zijn oude bekenden, maar het gehalte is zoo, dat met dit boekje in de handen de zanglustigen, liever dan ten einde raad hunne toevlucht nemen tot „Nicola" en „Mijn Victoria", de waarlijk geestige versjes zullen ophalen, waarvan een paar op dezen wijzen worden gezongen.

1913

Nr 26-27 Nr 17 t/m 25

↓ Sietse Kiest H zn

Suck en Teyn Spaelstra
Jan en Richt Boerke

Stempel is van 1926

De beide slachtoffers van den onbewaakten overweg bij Akkrum.
Links de heer Tjibbe Dokter, de populaire kastelein van „Oostergoo" te Grouw, rechts zijn zwager, de heer Tjalke Zijlstra, architect te Grouw.

Hedenavond werd, tengevolge van een noodlottig ongeval, uit ons midden weggerukt mijn innig geliefde man

TJALKE BINNERTS ZIJLSTRA,

in den ouderdom van 40 jaren.

Mede namens de wederzijdsche familie,

De diepbedroefde

P. ZIJLSTRA—DOKTER.

Hedenavond werd, tengevolge van een noodlottig ongeval, uit ons midden weggerukt onze innig geliefde man en vader

TJIBBE FEIKES DOKTER,

in den ouderdom van 42 jaren.

Mede namens de wederzijdsche familie,

De diepbedroefden

SJ. DOKTER—HOOISMA.
FEIKE.

Grouw, 28 Februari 1926.

Beide begrafenissen zullen plaats hebben Woensdag 3 Maart a.s., 's namiddags 2½ ure, vanuit Hotel „Oostergoo".

Geen bloemen.

Hoatse Kleefstra en 't woordenspel

Door Rink van der Velde

HIJ LAS de versjes van Kees Stip (Trijntje Fop) en vroeg zich af of zulke rijmpjes ook in het Fries te maken waren. Proberen dus maar, en het lukte. Het is zo goed gelukt, dat hij er nu al meer dan driehonderd gemaakt heeft. Allemaal hebben ze in de afgelopen drie jaar tussen de Ingezonden Stukken in onze eigen Leeuwarder Courant gestaan. Jawel, het gaat om de versjes van Hoatse. Binnenkort komt er een eind aan. Na 365 keer - voor elke dag van het jaar eentje - vindt de schepper en schrijver dat het mooi genoeg is geweest.

Iedereen mag ondertussen wel weten, dat bij Hoatse de familienaam Kleefstra hoort, dat deze Kleefstra het onderwijs heeft gediend, inmiddels 73 jaar is en aan de Ytsje Kooistrastrjitte in Drachten woont. En om protesten te voorkomen: het is niet helemaal een afscheid, want hij gaat het nu in het Hollands proberen. Er ligt al een voorraadje klaar. Tenslotte: de uitgeverij van de Friese Pers laat een bundeltje met honderd versjes van Hoatse verschijnen, geïllustreerd door Anjo Mutsaars.

Oer in swel

In flugge swel, flak by Reahel,
waard alderheiselikste kjel.
Hy seach, al fleach er o sa hurd,
in kelner mei in swellesturt.

• *Ideaal*

De zeventig al ruim gepasseerd en dan nog aan het schrijverschap beginnen, vanwaar die late roeping? „Ik ha der altiten al nocht oan hân". Het begon op de kweekschool aan het Schavernek in Leeuwarden. Er moest iets gemaakt worden op het thema ideaal, een naamdicht nog wel. Na zoveel jaren citeert hij uit het hoofd nog vlot de eerste regels:

Idealen, och wat heeft men daar in onze tijd nog aan/Welter en z'n Kamerleden schoppen ons toch uit een baan.

Want dat was de realiteit. Afgestudeerde onderwijzers mochten niet eens solliciteren, omdat het legioen van werkloze oudere collega's eerst aan beurt kwam. Hoatse (de ambtenaar van de burgerlijke stand schreef hem in als Hotze, die man was niet wijzer) stond de

Oer in kat

In grutske kat seach wakker del
op oaren yn in kattefel
en as men frege nei't wêrom
dan sei se batsk: „Doch net sa stom!
Ik bin, dat sjocht men uteraard,
de kat dy't ût de beam sjoen waard."

eerste jaren dan ook niet voor de klas, maar ventte met petroleum, bezorgde brandstof thuis, repareerde stofzuigers en was „goatehimmelder", terwijl hij tussen de arbeid door akten verzamelde, van tekenen tot esperanto.

Als Grouwster jongen hield hij natuurlijk van zeilen en voor de Leeuwarder Courant maakte hij verslagjes van zeilwedstrijden. Hij had eigenlijk wel in de schrijverij gewild, maar hij kreeg de kans niet. En rijmelarij leverde niets op, zodat hij daar meteen maar van afzag. Het lukte tenslotte al om kwekeling-met-akte te worden, hetgeen betekende dat de ouders met dubbeltjes en stuivers een traktement van honderd daalders per jaar bijeen schraapten voor de extra leerkracht. „En dan moasten jo ek noch foar elk de pet ôfnimme fansels."

• *Wiskunde-leraar*

Toen hij de kans kreeg met een renteloos voorschot verder te leren, greep hij

Oer in fisk

By Jobbegea, safolste slûs,
lei op in kear, heal yn 'e sûs,
in frjemde fisk yn 't goare wetter
en doe't er by kaam even letter
seach men wat nuvers by syn ears:
hy hie in fin mear as in bears.

die graag aan. Het werd de HTS, electrotechniek. Daar kon je mee uit de voeten. Hij deed stage in Hengelo en kreeg een benoeming aan de opleidingsschool. Nadien stond hij aan het Ulo en de bedrijfsschool van de machinefabriek Stork. In 1968 werd hij wiskunde-leraar aan de Mavo in Drachten en toen kreeg hij eindelijk ook de kans zijn liefhebberij in de zeilsport te beleven. Pas na zijn pensionering kreeg hij volop de tijd om weer iets aan de schrijverij te doen. Hij had nog wel even de akte Fries gehaald en het sprak daarna vanzelf, dat hij zijn versjes in de eigen taal schreef.

Oer in podde

In podde seach te Smelle Ie,
moarns doe't er foar de spegel stie,
wat hy mar amper leauwe doarst:
guon hierkes op syn brede boarst.
Hy skrok en sei: „Dêr is't sa fier;
dat is myn earste poddehier."

„Boartsje mei wurden", noemt hij het zelf. In het begin maakte hij soms drie rijmpjes per dag. De kortste telt vier regels, de langste 22. Soms kon hij er aktuele aangelegenheden in kwijt, maar de meesten zijn tijdloos. „Ik sjoch in wurd, bygelyks tuorrebout en dêr kinne jo wat mei dwaan." Voor het overige zijn het vooral de namen van dieren en plaatsen die hem inspireren. De laatste tijd vergde een goede regel wel eens weken bedenktijd. „It waard sykjen, de mooglikheden reitsje op." Vandaar ook het besluit om het nu eens in het Hollands te proberen." Mar as se sizze: it hoecht net mear, dan kin 'k dat wol begripe."

De roeping is niet zo sterk meer en dat heeft te maken met persoonlijke omstandigheden. Sedert september 1985 is hij weduwnaar. Hij is met zeilen opgehouden, de boot is te koop." De gloede is fan it libben ôf." Hij tekent, schildert en knutselt." En miskien begjin ik noch wol ris mei koarte ferhalen. Dat hat 'k eins altiten graach wold."

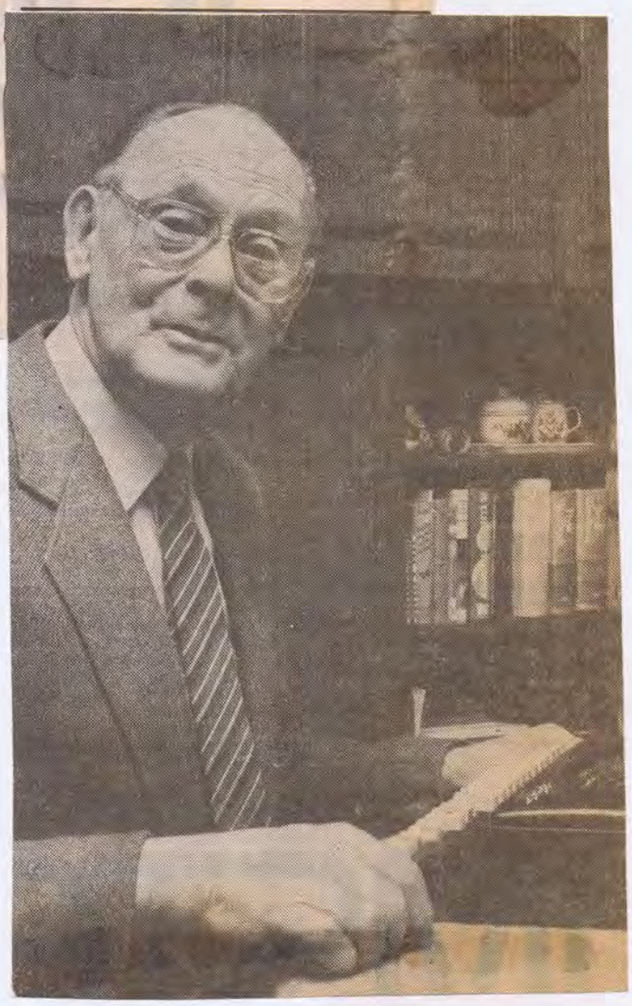

By de pont.

BELSLIDE TO GROU

1987

"De Mûzebiters" 40 jier aisykje

It wie yn'e krystfakansje 1947 doe't ús aisykersklub "De Mûzebiters" oprjochte waard. Wy wiene doe mantsjes fan sa'n 15, 16 jier en yn '48 setten wy foar 't earst ôf.
Om in yndruk te jaan hoe jong as wy doe noch wiene, moatte jimme efkes de boppeste foto besjen. It fel noch strak om'e holle en wy koene doe net beseffe dat wy oer fjirtich jier noch meiinoar aisykje soene. As jimme de ûnderste foto besjogge, dan sille wy mar net mear prate oer dat strakke fel.
Mar wat in foarrjocht om dêr meiinoar te stean en wat is der wat bard yn dy fjirtich jier. In protte wille mar ek fertriet. Foaral doe't wy ien maat misse moasten yn april 1977, it jier doe't wy trittich jier bestien hiene.
De ploech bestie út 11 man t.w.: Dries Jager, Jan Sjoerdsma, Bertus Visser, Hidde Otter, Bouke Feenstra, Arie Dubbelman, Jan Bijlsma, Leendert Moedt, Eelke de Vries, Hendrik v.d. Bijl en Ate Bergsma.
Bouke en Arie binne ôffallen en Broer de Jong is ferstoarn. Yn't plak fan Bouke en Arie binne Sikke Postma en Piet Deelstra kommen; sadat der wer alve binne.
As gastskippers hawwe Henk de Jong en Jan v.d. Velde wol mei west. Wat hawwe wy in wille hân yn al dy jierren. Men soe wol in boek skriuwe kinne oer alle fiten, dy't der úthelle binne.
It ferhaal fan'e raam docht it noch altyd goed. Ek doe't wy in skutjassersploech by Leemburg posearje lieten foar foto's hawwe wy ús de bûsen útskoard; der siet gjin filmrôltsje yn't tastel, mar ik sjoch de priiswinner, mei syn woarsten om'e hals, noch sitten.
Yn it begjin gongen wy mei in trije tons gerspreamke der op út, in kleed der oer en in pak strie der ûnder en klear wie't. Letter gongen wy mei in grutte pream fan Halbertsma en Thomas Engelsma brocht ús mei de opdrukker te plak. Dêrnei hawwe wie jierren mei it Grouster skûtsje fuort west. Dat wie foar ús in lúkse. In protte romte ûnder de lûken en in gesellich sitsje yn'e roef.
Troch dat der guons wiene dy't klagen oer rimmetyk en kjeld, hawwe wy ús sliepen yn't strie op't wetter ynlevere foar in bêd by de fem. Bakker. Mei fan de moaiste jûnen fan ús libben hawwe wy der trochbrocht. De lêste pear jier binne wy te gast yn'e skoalle fan de fem. Zandstra. Dêr wurdt ek tige goed op ús past.
Noch efkes werom nei de fem. Bakker. Wy hiene dêr sliept en iten, de wyn stie lyk op'e ruten fan't restaurant, dus dy siet yn't earsten. De seeskou lei foar de wâl. De mannen seinen, dat hja mei elkoar wol efkes de Ie op woene. In moai ein levearje, kofje drinke en dan foar't lapke werom. Sa barde it ek. Doe't wy werom kamen siet it terras fol mei minsken en wy moasten foar de wyn oan'e wâl. Der wie ôfsprutsen dat elts in tou betsjinje soe, sadat wy flak foar de wâl it spul fan'e mêst hiene.
It moaiste wie dat al dy minsken tochten en dat koe men sjen: jonges, dit komt net goed. Hja hiene it motorke net heard en doe't it túch derôf wie, lei de skou moai foar de wâl.
Der binne hiele tûke aisikers by ús ploech, minsken dy't alles oer hawwe foar de natuer mei syn fûgels yn Fryslân en der in protte tiid yn stekke om dit te behâlden.
In inkeling is yn dy fjirtich jier nea fierder kommen as wat einaaien byinoar te swyljen. It aisykjen is de lêste jierren ek net mear haadsaak, der wurdt wol socht, mar net mear sa fanatyk as foarhinne. Doe wie't saak om mei in protte aaien thús te kommen oars wie't in ploech fan neat. No is't mear in reuny wurden, we prate mei inoar oer de bern, de pakesizzers, it wurk en stypje inoar as dit mooglik is.
Oant no ta hawwe de froulju fjouwer kear mei west. De earste trije kear kamen hja

Woensdag 6 april 1988

1988

Swalkers tusken Kromme Ie en Burd

1964 - Pream yn'e Sitebuorster Ie.

Grou-Doe't yn'e iere maaitiid fan 1964 Thom v.d. Meer besocht om mei inkele maten in pear dagen yn in pream fuort te gean te aaisykjen, hie 'er nea tinke kinnen dat dêr sa folle út fuort komme soe. It begûn allegearre yn febrewaris/maart 1964. Thom woe yn neifolging fan in goede grouster tradysje wol ris in pear nachten it fjild yn. It die lykwols bliken dat soks noch net sa ienfâldich wie. Guon mannen fûnen sa'n pream fierstente kâld, hoe moast der in tinte op en mei it iten seach min it sûnder mem alhiel net sitten. De measten noch mar amperoan 16/17 jier en dan al sels ieten siede, dat koe fansels nea goed komme. Mar Thom sette troch en op trije april fan dat jier stapte hy mei Ultsje Hosper, Knilles Nijdam, Bauke de Jong, Reinder Beeksma, Lútsen de Jong, Sjoerd Leistra, Henk Meester en Bauke Hooghiemster yn in pream by de Kade. It hiele spul sette ôf nei de Sitebuorsters Ie om dêr trije dagen te bliuwen. Hwa hie doe tinke kinnen dat se oer 25 jier noch meiinoar der op út gean soene.
Sjoerd Leistra en Henk Meester binne al gaueftich ôfneakke, foar harren kamen Ibele Pijl, Klaas de Boer en Jan van den Bosch yn't plak. Oant en mei 1976 hawwe de mannen yn'e pream fan Hette en Otte Bouma húsmanne, dêrnei waard it húske yn'e Burd, dat 4 mannen út de ploech yn 1973 kocht hiene, harren fêste plak.
Dizze krante is te lyts om alles, wat him de ôfrûne 25 jier ôfspile hat, wer te jaan. Moaie ferhalen binne der oer bygelyks goede en minder goede skûlplakken foar skries- en eineaaien, it sinken mei in skouke ûnder yn'e Sitebuorster Ie, de moetings mei oare grouster aaisikers en net te ferjitten fansels de lopen, dat der op ien dei protten ljipaaien fûn waarden. Allinne al de neitins oan eardere jierren docht aaisikers útsjen nei de folgjende kear.
Dy folgjende kear is oansteande. Yn it kommende wykein geane de „Swalkers" foar de 25ste kear der op út te aaisykjen. En al sille der dan safolle aaien net fûn wurde as de earste jierren, de sfear is noch krekt lyk en hjir eins net te beskriuwen, dy moat je priuwe.

Steand fan lofts nei rjochts: Klaas de Boer, Ibele Pijl, Ultsje Hosper, Reinder Beeksma, Bauke de Jong, Lútsen de Jong.
Foaroan fan lofts nei rjochts: Knilles Nijdam, Thom van der Meer, Bauke Hooghiemster, Jan van den Bosch.

1912 - 1987

„Mingd Koar" Grouw

o.l.v. Jan Veninga

m.m.v. Joke Adamse — sopraan
Henk Hoekema — hobo
Cor Teakema — orgel

Jubileumconcert.

op 5 april om 15.00 en 16.30 uur
in de

Ned. Herv. kerk te Grouw.

Het Mingd Koar Grou en zijn dirigent Jan Veninga in actie tijdens het jubileumconcert van gistermiddag in de Sint Pieterkerk. Zaterdagmiddag had het koor in het boerderijrestaurant De Vrijheid een feestelijke receptie gehouden.

Jubileum-konsert Grouster Koar

Grou-Snein, 5 april oansteande betinkt it Grouster Koar mei twa konserten dat it 75 jier lyn is dat Grousters yn ferienigingsfoarm begongen te sjongen. Der is fansels fan te foaren ek in protte song: op skoalle, thús, yn tsjerke, op feestjûnen..... Frisia non cantat, ratiocinatur.... Fryslân sjongt net, it redeneart, dêrfan seit de 'Encyclopedie van Friesland': oude spreuk van onbekende origine, waarvan het eerste deel voldoende weerlegd is.
Ek troch de Grousters want njonken it musyk meitsjen by Apollo is der mei ynset, prachtich - swiid - song by it Koar.

It Koar is rounom yn Fryslân ferneamd om de Fryske sangen en sneontemoarns op radio Fryslân kinne jimme dat gauris hearre.

Konsert

Dirigent Jan Veninga fan Ljouwert hat in dreech kerwei op him naam: trije wurken fan Mendelsohn binne ûnder oaren rippeteart. It moaie 'Hymne' wurdt útfiert mei de sopraan J. Adamse-Deelstra en op it oargel Kor Teakema. Hja fiere mei de hoboist H. Hoekema de aria 'Gott versorget alles Leben' fan J.S. Bach út. De solisten komme fierder oan'e beurt yn wurken fan Mendelssohn, Guilmant en Franck. Koar en solisten wurkje mei oan'e útsetter 'Junbea' op wurden fan Gysbert Japiks. It Koar sjongt it yn hjoeddei's Frysk, mar it foarste fers yn'e stavering fan dy tiid folget hjir:

Nu iz de dey forronn mey uwr' in stuwne
Oermits de Sinn' dolduwckt yn wetters gruwne
Meyts uws nu, sliep, fen God om restjen juwne
Deys lest onbuwne.

It is te hearren om trije ûre en om healwei fiiven (5 april) yn'e Greate Tsjerke te Grou. Kaarten *f* 5,- by Sigarenmagazijn 'Deli', Raadhuisstraat 8 te Grou.

Utstalling

Fiifensawntich jier Mingd Koar, dat betsjut: foto's, kranteknipsels, musyk.... in stikje Grouster skiednis. Dit is te sjen in it âlde gemeentehûs oan'e Stasjonswei op sneon 4 april fan 10 oant 2 ûre en sneins fan 10 oant 12 ûre. Elts is wolkom.

Mingd Koar Grou jubileerde klassiek

GROUW - De jubileumconcerten ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van het Mingd Koar Grou, die zondagmiddag in de hervormde of Sint Pieterkerk werden gehouden, trokken beide keren een volle kerk. Men had gekozen voor een klassiek programma, waarin de componist Felix Mendelssohn (1809-1849) een groot aandeel had. We hebben genoten van het mooie zingen en spelen, het koor produceert een fraai klanktotaal met stralende forti, al miste ik soms de fluisterende pianissimo's.

Het koor begon met „Exultate Justi" van F. Viedana, dat zuiver en muzikaal werd gezongen en in „Cantate Domino" van H. Kassler beluisterde ik prima technische zang. Sopraan, hobo en orgel gaven een imponerende uitvoering van „Gott versorget alles Leben" uit een cantate van J. S. Bach. „Psalm 100" van dezelfde componist werd met grote overtuiging gezongen met prima stemverhoudingen.

Sopraan en organist gaven vervolgens een aangrijpende vertolking van „Höre Israël" (uit Elias), ook van Mendelssohn, en de fraaie stem van de sopraan, in alle registers sprak aan. De inzet van de mannen in „Richte Mich Gott" (Psalm 43) was welluidend.

Plaats: Sint Pieterkerk, Grouw. **Gebeurtenis:** Jubileumconcerten Mingd Koar Grou. **Dirigent:** Jan Veninga. **Medewerking:** A. Adamse-Deelstra sopraan. H. Hoekema hobo en K. Taekema, orgel.

De orgelliefhebbers hebben zeker genoten van de uit vijf delen bestaande „Sonate II" van Mendelssohn. Deze componist was tenslotte vertegenwoordigd door zijn „Hymne" voor koor, sopraan en orgel. Dit was het hoogtepunt van het concert omdat het zo prachtig werd weergegeven dat men er stil van werd.

Hoboïst en organist gaven een muzikale interpretatie van „Piece V" van C. Franck en „Cantilene Pastorale" van A. Guilmart. Vooral de fraaie toonvorming van de hobo viel mij op.

Het Mingd Koar is in het hart van Friesland geboren en daarom mocht een Fries lied natuurlijk niet op dit jubileumconcert ontbreken. Men had hiervoor „Jûnbea" in een zetting van Joh. H. Schein gekozen. Met koor, sopraan, hobo en orgel werd het een waardig besluit van deze muzikale middag.

TEADE WOUDA

Sneon 30 maaie 1987

Teake Hoekema lit „in bonte luchtballon" op

Wa't yn de „Encyclopedie van het hedendaagse Friesland" opsiket wat der efter de namme fan (drs.) Teake (Binnert) Hoekema stiet (hy skriuwt him altiten Teake Hoekema), sil net gau op it idee komme, dat er gjin frjemd is op it mêd fan 'e lichte (nee, net de ljochte!) muze. Mear in taalman, Frisist en gearstalder fan in Frysk-Deensk wurdboek yn 'e mande mei V. T. Jörgensen (1968). Mar okkerdeis brocht er my in alderaardichst boekje ûnder de titel „In bonte luchtballon, eigen teksten en bewurkingen op bekende meldijen". It plak fan útjefte (Súdhoarn-Gr.: wenplak fan Hoekema) stiet der net op oanjûn, in priis ek net, mar àl de meidieling: Net yn 'e hannel. (Wêr't jo it besette kinne, fine jo ûnder dit besprek.)

It wie my wol bekend, dat Hoekema niget hat en hie oan it slach liet, dat langer ornaris as „song" oer de hiele wrâld troch radio en platen, troch dûnsseale en blêdmuzyk en neam mar op, bekend is. Benammen Amearika, mar ek Ingelân, Frankryk en ek wolris Dútslân binne eins al sa'n foege ieu ferlyn begûn mei it útjaan fan muzyk mei teksten dy't gauris folksriem waarden meidat wize en wurden by de grutte kliber wakker yn 'e smaak foelen. Yn Nederlân wiene (binne) dy teksten almeast Hollânsk en dat wie ek yn Fryslân it gefal.

Lykwols: al mear as in ieu ferlyn wiene der sokken as de Grouster Cornelis Wielsma (1845-1922), dy't ynternasjonale suksessen wolris ferfrysken. Ik neam yn dit ferbân, en dat al yn 1867, syn „Snidersliet" en de dêrnei saneamde „gay-nineties" (fansels pas neitiid sa neamd, lykas „The man that broke the bank at Monte-Carlo", „Daisy Bell" en „After the Ball", dy't om 1900 hinne yn it ljocht jûn waarden. Ik wit net oft it altiten slagge en meitsje dy ferfryske teksten folksriem, al wie de ynfloed om utens wei lang sa grut net as doe't earst de grammofoan en doe de radio (om fan tillevyzje mar net te praten!) de twostep en de Ingelske wals, de boston en de foxtrot ek op 'e lytste (Fryske en oare) doarpen bekend makken. Wa't pianospylje koe, koe fan withoefolle suksessen al sa'n tachtich jier lyn de muzyk yn 'e winkel keapje. Operette en musical, film en dûnsflier makken al yn 'e jierren fan '30 dat der frage kaam nei blêdmuzyk foar de piano fan sokke suksessen lykas „Tea for Two", „Begin the Beguine", „Night and Day" en „September in the Rain".

Ik neam dy nûmers mei opsetsin. Yn it foarste plak lizze se yn 'e steapel fan dit soarte ienris populêre muzyk dy't ik jierren ferlyn ris oanlein haw, en oard: se wurde ek neamd as de nûmers dy't Teake Hoekema oanlieding joech om se òf te ferfryskjen òf op de besteande wize eigen wurden te skriuwen. Alle fjouwer wurde se yn alle gefallen oanjûn as „boarne" of alteast as foarbyld yn dat krekt útkommen alderaardichste boekje. Wa't dy ynternasjonale nûmers yn 'e oarspronklike taal (hjir dus Ingelsk, mar ek Frânsk en Dútsk hawwe foarbyld west) rieplachtsje kin, sil fernimme dat Hoekema net inkeld oan it oersetten west hat, mar ek eigen teksten op bekende meldijen makke. Dy fjouwer nûmers kinne dus ferlike wurde, wylst ik oare net altiten ken of dêr fan sizze moat: hjir hat allinne de wize in rol spile, lykas it al om 1920 hinne ferneamde Eastenrykske liet fan Robert Stolz (muzyk) en Kurt Robitschek (wurden): „Im Prater blüh'n wieder die Bäume". Hoekema lit dy beammen lykwols net yn it Weenske Prater bloeie, mar skriuwt: „De wyn soeit oer marren en mieden" en at er dêr dan op folgje lit „It beamte rint wer yn 'e bloei", dan sil men dat earder yn ús Wetterlân as yn Wenen sykje. „Les feuilles mortes", fan Kosma-Prevert, wurdt „No't blêden falle brún en rea", wylst fan „La Mer" (Charles Trenet) fansels „O see" makke wurde moast. En wat koe der fan „Begin the Beguine", fan Cole Porter silger út 1935 al oars makke wurde as: „Ja, sa begjint de beguine" . . .? It hieltiten herhelle „When they begin the Beguine" (mei dy trioale op 'e earste trije wurden) koe fansels net ferfryske wurde ta: „As hja de Beguine begjinne", dat no kin men mar sjonge: „Ja, sa begjint de beguine."

Net alle wizen koe ik yn myn samling fine. Bygelyks net de bossa nova „Garôta de Ipanema". Mar hjir is it in kostlike fynst om dy fan Ipanema ús „Yp Anema" syn dochter te meitsjen, dêr't (fansels yn Fryslân) „gjin fanke oan tippe kin". Ut de muzyk by de film „Melody for two" út 1937 fan Al. Dubin (wurden) en Harry Warren (muzyk) titele „September in the rain", is makke: „Dy simmer yn 'e rein" en al binne de wurden hjir mear Hoekema as Dubin, de romantyk ûntbrekt ek yn it Frysk net:

The leaves of brown came tumbling down,
remember?
In September, in the rain,
The sun went out just like a dying ember
That September, in the rain.
To ev'ry word of love I heard you whisper,
The raindrops seemed to play a sweet refrain.
Though spring is here, to me it's still September,
That September, in the rain.

Mei 't fallen fan 'e blêden wie de simmer
Hast foar jimmer hinnetein.
Mar yn myn tinzen kaam nea ofte nimmer
Oan dy simmer mear in ein.
Wylst op ús paad de earste drippen foelen
Hasto dyn leave hân yn mines lein.
No is it maaie, mar foar my is't simmer;
Ja dy simmer - yn 'e rein.

It nûmer „Night and day" út 'e „musical comedy Gay divorces" fan Cole Porter (1944), waard fansels net „Dei en nacht" (Hollânsk ommers: „Dag en nacht"), mar mei't it Frysk en Ingelsk itselde sizze: „Nacht en dei" en hjir stiet it Hollânsk refrein efkes fierder fan it oarspronklike ôf:

Night and day you are the one,
Only you beneath the moon and under the sun.
Whether near to me or far,
It's no matter, darling, where you are
I think of you night and day.

Nacht en dei - der is gjinien
Dy't my boeit as do, ja, op dij bin 'k begien
Fanke, bliuwst m' allike nei
Ofsto hjir bist of ek fier hjirwei
Do bist bij mij - nacht en dei

Ta beslút noch ien tekst dy't deun by it orizjineel komt en dat is: „Lyts paradys op 'e romt'", lykas „Tea for two" oerset is. Dat wie yn 1924 it sukses (ek te uzes!) út de muzikale komeedzje „No, no Nanette", fan Otto Harbach en Irving Caesar, op muzyk fan Vincent Youmans silger. Earst it Amearikaanske orizjineel mar en dan de treflike ferfrysking:

Picture you upon my key
just tea for two and two for tea
Just me for you and you for me alone.
Nobody near us to see us or hear us,
No friends or relations
on weekendvacations,
We won't have it known, dear,
that we own a telephone, dear.
Day will break and you'll awake
and start to bake a sugarcake
For me to take for all the boys to see.
We will raise a family,
A boy for you,
A girl for me,
Oh can't you see
how happy we would be?

Kom no lea, do fynste nea
in better stee, mei by de tee
sa fier de lûden fan de iere moarn
Neat te bekennen, gjin mot om 'e teannen
En net alle sneonen besite fan freonen
Gjinien dy't it oangie oft men soms ek tillefoan hie
Ha we sin, we plôkj' in hin of strûp' in iel.
Dan rizenbrij mei pypkaniel:
in feestmiel fan komsa!
In pear bern, fan elkmis ien,
Dy hearre der fansels ek ta.
Wat sil' dy twa en wij ús slinger ha!

Fansels, wa't de lieten sjonge wol moat de wizen kenne en dy sil net eltsenien machtich wêze. Mar ek wa't it by lêzen litte moat, sil aardichheid oan dit kreaze boekje hawwe, dat sjen lit, dat it Frysk ek brûkt wurde kin as it om romantyk en fleur giet, om leafde en wille. Goed: dat wisten wy fansels ek al. Mar it is net wei om dat jitris op 'e nij te ûnderfinen.

SYTSE JAN VAN DER MOLEN

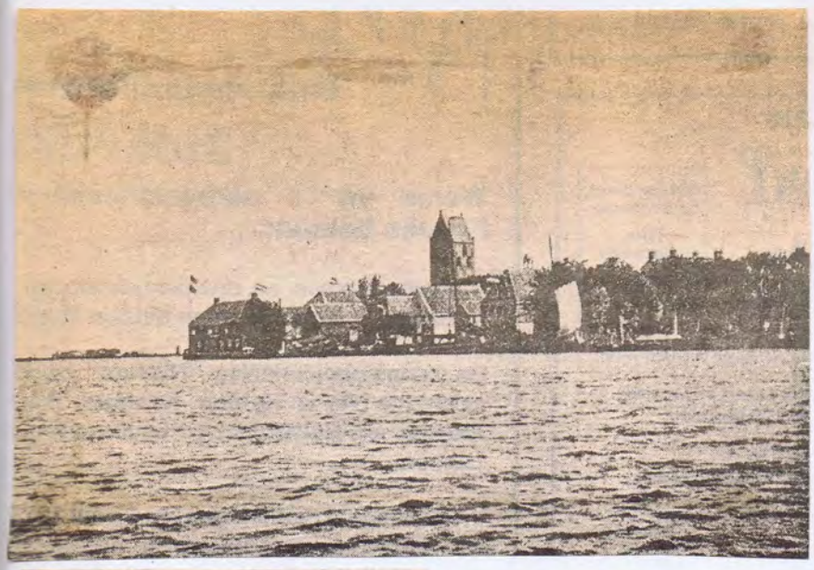

Vanaf het Meerpad te Grouw, waaraan thans 'n beurtschip gemeerd ligt, heeft men een fraai gezicht op de uitgestrekte watervlakten.

Op nei Grou

De oare moarns betiid derôf, om by dy wenark wei te kommen, want it wie snein en wy hiene derop tidige om rêstich te kampearjen en goed út te rêsten. Sels alles berêde en alle dagen sile, dat is swier wurk. Dat men koe ús om sân oere al dwaande sjen, sûnder ús earst wosken te hawwen, yn piama's, sûnder moarnsbrogge, sûnder wat ek mar, ûnderweis nei in ienliker plak. Doe't wy wer by de grutte feart wiene, leine wy oan; dêr swommen wy en namen in moarnsmiel fan komsa op. Om healwei tsienen wer los, op nei Grou, yn 'e wyn op lykas wenst. As dat sa bliuwt, kinne wy ús plannen lang net útfiere. Mar it silen wie nei it sin, en it waar kostlik: heldere sinneskyn en de rook fan nijmeand gers yn 'e loft. Op sa'n dei fielt men, dat it libben op it lân, lykas God it makke hat, better is as it libben yn 'e stêd, sa't de minsken dy makke hawwe.

Grutte opwining te Grou. De hiele befolking rûn út, lykas wy dat wend wiene, doe't wy dêr foarby sylden; in avontoerlik man woe mei in boat heal sa grut as uzes tsjin ús om it hurdst sile, ta fermeits fan it folk. Mar wy silden him der nei in heale mile skjin ôf, en troch de kiker seagen wy him weromgean; hy hie syn leske leard oangeande de gong, dy't Ingelske boaten meitsje kinne.

Nederlânske boaten binne goed, noflik en sûn, it is in slach boaten, dêr't men yn wenje kin - en gâns minsken dogge dat ek - mar se kinne net hurd foarút komme. Mei in romme, stive wyn kinne se in bêste gong krije, mar sagau't hja de skoaten oanhelje moatte, saaie se nei lij, net liker as de iene of oare tobbe. Hja kinne lykwols wûndere fluch troch de wyn, en dat hat ek eigenskip fanwegen har bou; mar sels mei dat foardiel is it in nuver gesicht om in Nederlânske skûte oploevjen te sjen yn in wat smelle feart. De snoadste skippers besykje dat dan ek net. Hja lizze oan en wachtsje op in geunstige wyn, of sette in jaachline út, of krije de kloet.

(út: „A Cruise on Frieslands „Broads" fan „the Honarable" Reginald Brougham. Oerset en bewurke troch mr. L.H. Bouma)

Fryske Ûry 1987

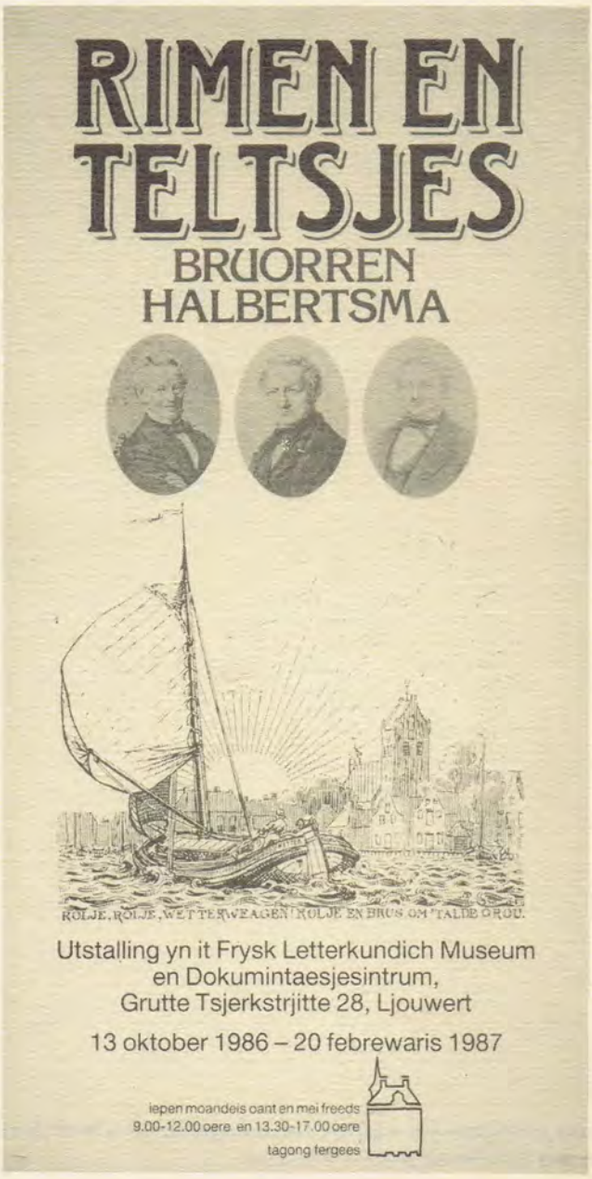

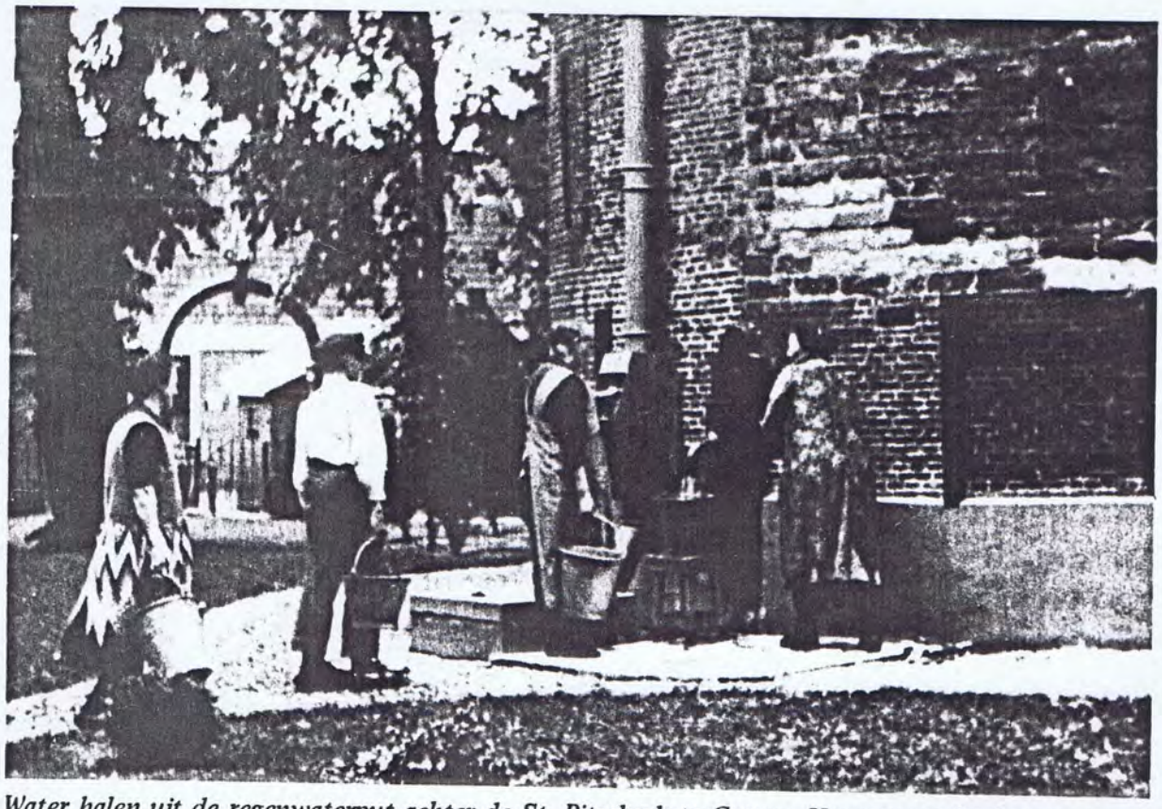

Water halen uit de regenwaterput achter de St. Piterkerk te Grouw. Vroeger een heel gewone zaak en vaak niet ongezellig. V.l.n.r. Meintje Eizenga-Vis (vrouw van Sierd), Sieds Jonker, Geertje Kleinhuis-Kooistra (Wiggele Giet) en de kosteres van de kerk Richtje Sijbesma-Jonker (Sipke Richt).

De reinwetterbak efter de St. Pitertsjerke yn Grou. Oan de muorre siet in pomp om it wetter ût de bak omheech te pompen. Yn dy tiid wie der al wetterlieding, mar lang net alle minsken hiene in kraan yn'e hûs.
Mei in droege simmer, as de eigen reinwettersbak of -tonne leech rekke wie, dan koene de minsken hjir wetter helje. Ik tink foar ien sint it amerfol.
Efter de skoalle yn Grou stie ek in reinwettersbak. Gerben Uilkes hierde dizze bak fan de tsjerke foar 35 gûnde yn't jier. Hy sutele troch it doarp mei amers wetter oan't jok. Foar elke amer krige er in sint. Wat moast dy man in amers wetter fersjouwe om oan'e kost te kommen!

A. Achenbach direkteur Carel van Roordaschool bij afscheid: Zorg over huidige kwaliteit onderwijs

1987

Grouw-Dat sociale omstandigheden mee een mens kunnen vormen, kan ook gezegd worden van de man, die 1 oktober jl. afscheid nam als Direkteur van de Carel van Roordaschool voor mavo in Grouw, de heer Auke Achenbach. Hij werd geboren in 1928 te Drachten, in een gezin waarvoor vader de kost verdiende bij de N.T.M.. Het waren moeilijke jaren en dat zou de eerste twintig jaar ook zo blijven. 'Ik gie nei de earmste skoalle fan Drachten'. Die school was de Dwersfeartskoalle, staande in een deel van Drachten waar de armoe groot was.

In 1941 verliet Achenbach die school. Hij bleek een prima leerling te zijn, die naar de H.B.S. had gekund, maar daartoe ontbrak het aan de benodigde financiën. 'En om't ik twa linker hannen hie, waard it ek gjin Ambachtskoalle, mar de U.L.O.'. Die Uloschool werd bezocht tijdens de oorlogsjaren. Gebrek aan brandstof noopte de leerlingen vaak in dikke winterjassen hun huiswerk te maken en de lessen te volgen. Begrijpelijk, dat van leren niet veel kwam. Hun klas kreeg zonder examen te doen haar diploma, voor Achenbach het B diploma. Toen volgde zijn opleiding tot onderwijzer aan de Kweekschool. Dat waren ook de jaren waarin hij veel aan sport deed. Kaatsen, atletiek en voetbal hadden zijn grote belangstelling, zoveel zelfs, dat de Direkteur van die school, wiens woning zodanig lag, dat Achenbach er wel langs moest om het sportveld te bereiken, op een rapport vermeldde 'is te veel op sportveld'. Maar die sportaktiviteiten stonden het behalen van de onderwijsakte -met meer dan voldoende punten- niet in de weg. Op die Kweekschool zijn ook de eerste kontakten gelegd tussen Auke Achenbach en zijn mede klasgenote Sity de Jong. Hier is ongetwijfeld de band ontstaan, die in 1954 leidde tot hun huwelijk.

Voor hij in september '49 in militaire dienst moest, stond Achenbach als invaller voor de klas in Boornbergum. Aan die militaire dienst heeft hij weinig goede herinneringen. Het was de tijd van 'het naar Indië moeten'. Hoewel het niet zo ver kwam, kreeg men wel de injekties tegen de tropenziekten. 'Wy wiene allegearre sa siik as in hûn'. In maart '50 zwaaide Achenbach af, doch de spanning rond Indië zou hem spoedig weer onder de wapens brengen. Hij hielp zijn maten bij het schrijven van brieven, waardoor zij de dienst eerder konden verlaten, er zelf van uitgaand, dat het schreeuwend tekort aan onderwijzend personeel ook voor hem een spoedig afzwaaien zou inhouden. Een bittere ervaring 'aktief te moeten zijn in het dagelijkse nietsdoen' van de militaire dienst. Maar enkele maanden later was het toch zover.

De 'vuurdoop' die hem echter stond te wachten, is er voor deze jonge onderwijzer eentje geweest, die hij nooit weer vergeet. Via inspekteur Sipkes kreeg hij een tijdelijke benoeming in Koudum. Niet wetend; dat voor hem al twee onderwijzers waren weggestuurd, kwam Achenbach in een klas van een lagere school, waar het roken door de jongens tot de normaalste zaak scheen te horen. Met daarbij onvoorstelbare baldadigheid in de klas, was Achenbach na 2½ maand 'sa meager as in roek'. Een sollicitatie in Dokkum met nog 16 kandidaten was een spannende gebeurtenis. Achenbach moest wel vertellen dat hij nog een keer in dienst moest, maar had kennelijk zo'n goede indruk bij het college gemaakt, dat hij na dat half jaar dienstplicht werd benoemd.

Hier leerde hij het vak goed, zo zelfs, dat de inspekteur na één jaar hem vroeg een funktie te aanvaarden aan de Uloschool in Dokkum. Binnen drie dagen moest hij beslissen. En dat was niet eenvoudig. Nog maar 22 jaar oud en dan aan de U.L.O. les moeten geven aan -zo kon gebeurenjongens van 17 jaar. Maar Achenbach nam de funktie aan en heeft daar nooit spijt van gekregen. Per 1 april 1953 werd hij benoemd aan de Uloschool te Grouw. De wijze waarop Achenbach de hoofdakte haalde was niet bepaald alledaags. Het hele kursusjaar kwam er bitter weinig van studeren, zodat hij niet aan het examen zou deelnemen. Tot er op zeker moment wel een oproep in de bus viel. Zijn verloofde had zonder zijn medeweten het examengeld overgemaakt en dus.... 14 dagen zonderde hij zich af in een bovenkamertje van de landbouwschool in Roordahuizum, waaraan schoonvader als hoofd was verbonden. Studerend van 's morgens zeven tot 's nachts twaald, hoopte hij alsnog met sukses examen te kunnen doen. 6 van de 8 werden afgewezen, maar niet Achenbach, die had vrouwe Fortuna aan z'n zij, al stelde één der examinatoren hem terecht de vraag 'heeft u ook nog wat anders gelezen dan uittreksels?' Eén was er die hem niet met dit resultaat kon gelukwensen. Schoonvader had geen waardering voor de manier waarop zijn schoonzoon de hoofdakte had gehaald.

Toen Achenbach in Grouw aan de U.L.O. werd benoemd had die school 4 personeelsleden. Veel inzet werd van hen gevraagd, toen twee van hen tegelijkertijd ziek raakten. Vrije middagen werden opgeofferd en ook Achenbach moest vakken onderwijzen die hij niet eerder had gegeven. Een drukke tijd, maar behoren tot de school met een hoog percentage geslaagden, gaf een dankbaar gevoel. Ook aan teken- en huishoudschool gaf Achenbach wel les. Toen hij in 1975 tot Direkteur werd benoemd, moest hij zijn aktiviteiten op velerlei gebied inkrimpen. Een 17-tal funkties, naast, maar veelal ook nauw verbonden met het onderwijs zou te veel zijn. Veel deed hij in de onderwijsvakbeweging, in het bestuur van de provinciale A.B.O.P. en de Dekanenvereniging welke hij mee oprichtte. Zijn van huis uit meegekregen opvatting -naast je werk ook de gemeenschap je werklust tonen- is door Achenbach met een dikke voldoende in de praktijk gebracht, al realiseert hij zich, dat een en ander wel eens te koste is gegaan van de opvoeding van hun eigen kinderen. Met voldoening ziet hij terug op zijn onderwijsloopbaan. Maar de donkere wolken die zich al enige jaren boven het onderwijs in ons land opstapelen, baren ook Achenbach veel zorg. Dat er bezuinigd moet worden vindt bij hem heus wel begrip, maar de wijze waarop, geeft zoveel onrust op de scholen, dat men niet meer weet waar men aan toe is. De opzet van de examens is gewijzigd, het regent tegenstrijdige circulaires en dit alles gaat ten koste van de kwaliteit in het onderwijs. Met hem zo weet hij, ziet een grote groep oudere leerkrachten deze ontwikkeling met zorg tegemoet. Zorg ook bij Achenbach dat de jongere generatie onderwijzers misschien in dezen een houding zal aannemen van 'wy litte it mar oer ús komme'.

De sport

Achenbach behoorde jaren tot de betere spelers van de v.v. Drachten. 'As ik oan sport die, woe ik my foar 100% jaan'. Maar die inzet leverde hem af en toe ook blessures op. Voor zijn moeder langs de lijn soms een reden wat minder vaak te komen kijken. Achenbach had er veel voor over om te kunnen voetballen. Toen hij in Dokkum aan school stond en 's zaterdagsmiddags om 12 uur vrij was, ging het per fiets naar Drachten en dan 's zondagsmiddags om 12 uur vrij was, ging het per fiets naar Drachten en dan 's zondags naar de verschillende wedstrijdplaatsen. Ook zijn verloofde kwam naar Drachten en in alle vroegte gingen beiden dan op maandagmorgen per fiets naar hun werk. Bij Suameer scheidden hun wegen, de één naar Dokkum, de ander naar Roordahuizum. Nadat Achenbach in Grouw was komen werken en wonen, bleef hij trouw aan zijn club in Drachten. En daar had men het er graag voor over hem voor de wedstrijd te halen en thuis te brengen. In het seizoen '54-'55 kwam hij bij de Grouwster voetbalclub GAVC, waarbij hij tot september 1974 speelde. Schitterend was de periode in het veteranenelftal. Het regende doelpunten in hun voordeel, geen wonder met een oudtalent, zoals de ex-semiprof Sjoerd Veenstra van de v.v. Heerenveen in de gelederen en -eerlijk is eerlijk- de geringe weerstand van de tegenstander.

Ook het kaatsen behoort tot zijn favoriete sporten. Als 18-jarige kaatste hij met twee nogal wat oudere maten eens een wedstrijd in Ternaard maar toen zijn 's nachts op de fiets pas om twaalf uur thuiskwamen, had pa Achenbach weinig goeds over voor die twee. 'Hij komt noait weer met jimme fut te kaatsen', want in huize Achenbach werd het stadsfries in ere gehouden.

Aan Achenbach's sportaktiviteiten kwam een onverwacht einde toen hij op 46-jarige leeftijd aan een heup geopereerd werd. 'Dat hat in grutte klap foar my west, it wie yn ien kear dien, want ik bin gjin man dy't sport op in sêft pitsje bedriuwe kin'. Maar hij blijft zich voor het kaatsen inzetten. Deel uitmakend van het hoofdbestuur van de K.N.K.B. en belast met de wedstrijdleiding, steekt hij talloze uren in zijn geliefde sport, daarbij volledig gesteund door zijn vrouw. Jammer vindt hij het, dat ondanks de vele pogingen daartoe om het kaatsen via de televisie meer bekendheid te geven, in Hilversum nauwelijks of geen gehoor wordt gevonden. 'Dy litte leaver sjen hoe't ús hurdriders op Gran Canaria by in sândún opfleane'.

Trots is de familie Achenbach op de in hun bezit zijnde kaatsverslagen, verzameld door wijlen de heer Jan Rodenhuis. Die verslagen gaan terug tot het jaar 1987 en aan hen de raak dit tijdrovende maar uiterst boeiende werk voort te zetten.

Op toneel

Zo'n 20 jaar geleden kwam Achenbach in aanraking met toneelspelen. Met zijn vrouw deed hij mee aan een door collega Roel Bergsma voor de A.B.O.P. geschreven toneelstuk 'Om it lok fan ús bern' dat op verschillende plaatsen in Friesland is opgevoerd. Doch Achenbach voelde zich helemaal niet thuis op het toneel. In een kleine rol ging hij 'vroegtijdig' af, door niet de deur maar een bedstee te gebruiken om het toneel te verlaten. Toch begon hij zich meer en meer op de planken thuis te voelen en bijt al van bezoekers aan Sint Pitersprookje of onderwijzerscabaret heeft hij met zijn kostelijke manier van spelen de lachspieren in werking gezet. 'Dat ha ik foar it grutste part te tankjen oan Roel Bergsma, dy hat my in hiel soart leard'.

Aan die tijd, met Herman Tichelaar, Cees Bijlstra, Durk Wiersma en vele anderen bewaart hij schitterende herinneringen. Het onderwijzerscabaret kreeg bekendheid en trad op veel plaatsen, ook buiten Friesland, op. Het gezelschap bestaat als zodanig niet meer, maar er is een hechte band gegroeid, die hen elk jaar een dag of drie samenbrengt.

Achenbach zou het nu wat rustiger aan kunnen doen, maar of hem dat lukt? Wat kaatsen betreft wacht hem in elk geval nog heel wat werk. Nee, hij zal zich niet helemaal terugtrekken uit het leven van vergaderingen en bijeenkomsten. Daarvoor was enis hij een 'te warber man', die van jongsaf heeft geleerd zich dienstbaar te moeten maken voor de gemeenschap.

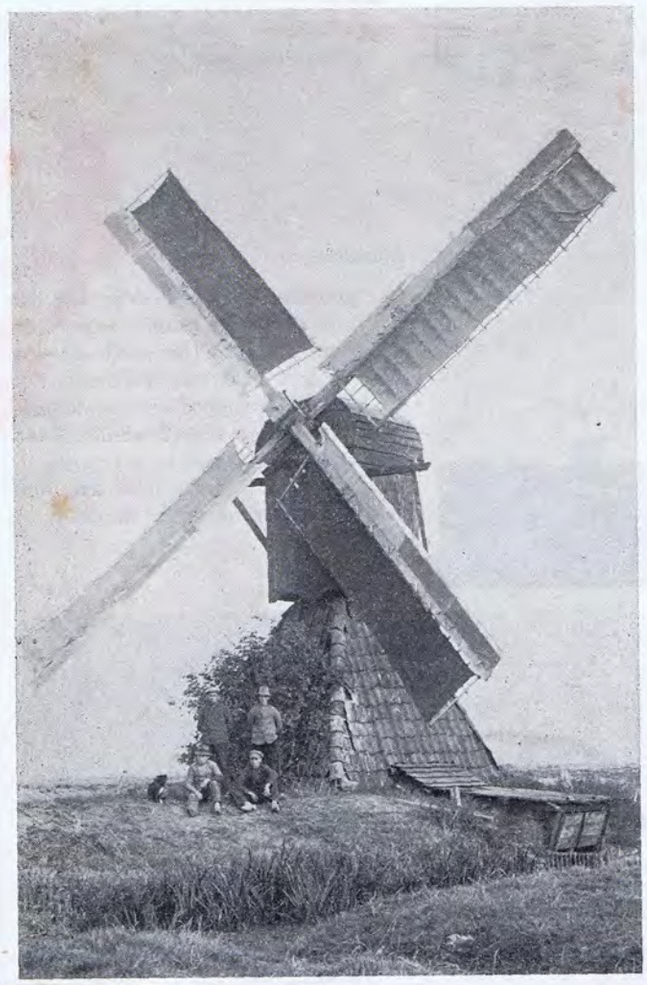

Spinnekop te Grouw (spinnekop is kleine wipmolen). De wieken met zeilen bespannen. De molen is verdwenen.

Andries van Huessen — Minze Suikes — Jerrit Adema — Wolter Klaren

Skûtsjesylkommisje ±1950

De Bliken

Yngang fan e Bleiken

Gds Wiersma

Foto uit „Kwa op de gelen" R.J. de Stoppelaar

Woning bij Grouw maakt plaats voor weg

mrt '88

GROUW - Rijkswaterstaat is dezer dagen begonnen met de afbraak van de oude, voorheen door H.A. Hosper bewoonde boerderij naast de rijksweg 32 tegenover het NS-station Grouw. Dat gebeurt in verband met de verdubbeling van de rijksweg tot autosnelweg. Het uitvoerende werk daaraan begint over ongeveer een jaar.

Berend Mink schipper op skûtsje Grouw

1988

Van een onzer redacteuren

GROUW - Berend Mink (29) volgt zijn vader Joop (52) op als schipper op het Grouwster skûtsje. Joop Mink trekt zich terug wegens lichamelijke klachten. Hij blijft echter wel lid van de bemanning. Een en ander is gisteravond besloten en met commissie en bemanning besproken „yn grutte harmony", aldus Joop Mink.

Twaalf jaar geleden volgde hij Ulbe Zwaga op als schipper van het Grouwster skûtsje. Het eerste jaar eindigden de Grouwsters als achtste, daarna klasseerde men zich onafgebroken in de bovenste helft van de eindrangschikking. Twee keer werd het tweede. Een keer volgde in Grouw zelfs een huldiging, omdat de commissie vond dat Mink en zijn bemanning toen de „morele kampioenen" waren.

Man met hoofd in machine

19-4-'66

Dodelijk ongeval bij Halbertsma Grouw

Bij het afstellen van een houtbewerkingsmachine in de deurenfabriek van NV Halbertsma te Grouw is gistermorgen de heer O. Feenstra uit Grouw met zijn hoofd in de machine bekneld geraakt. Hij werd in ernstige toestand naar het Diaconessenhuis in Leeuwarden vervoerd, waar hij 's avonds om ongeveer tien uur aan zijn verwondingen is overleden.

Het slachtoffer was 45 jaar, gehuwd en vader van twee jonge kinderen. Het plotselinge heengaan van de heer Feenstra heeft in het dorp grote verslagenheid gebracht. De plaatselijke politie en de arbeidsinspectie stellen een onderzoek naar de oorzaak van het ongeval in.

Een foto, genomen vlak na de eerste wereldoorlog plm. 1919.

De Neskerdyk sa as er 30 jier lyn der hinne lei en in pear jier foardat it oansjen fan dizze dyk gâns foroarje soe.
Lofts de âlde iisbaen mei it eibertsnêst. Op dit sté is yn 1951 it Friesmahiem boud en Min. Joekes fan Sociale Saken iepent it gebou op 23 juny 1951.
Op it stek hongen gauris branjesekken to droegjen.
Rjochts - noch krekt to sjen - it brechje foar it hûs fan master Scheffer (nou master H. Fopma).
Neffens it boerd rjochts op 'e foto mocht der net hurd riden wurde; „max. snelheid 20 km per uur".
Nou eat oer de skiednis fan 'e Neskerdyk.
Yn 1919 bisteget it Wetterskip „De Leppedijk" it oanlizzen fan „een kunstweg van hier naar Nes" oan.
Dit wurk wurdt gunt oan de Fa. v. Meekeren út Hynljippen foar *f* 126.000,-. In pear jier letter (1921) nimt de Gemeente dizze dyk oant de Deelsbrêge (gemeentegrins) yn ûnderhâld oer.
As it kanael yn 1951 iepene wurdt, hat de dyk syn wichtichste tiid hawn. Wol hawwe forskate ponten (féste-, kabel- en motorpont) de forbining noch in 15-tal jierren ûnderhâlden.
Nijsgjirrich is ek noch dat yn 1918 plannen makke binne foar in tramlijn Frjentsjer-De Gerdyk, hwerbij de route oer Jirnsum en Grou lâns de Neskerdyk oer Nes en Aldeboarn nei de Gerdyk rinne soe. Hjirfan is sa't men wit, neat op 'e hispel kaem.

Nochris it 'stoomgemaal te Grou'

Dit stoomgemaal moast it gebiet bemealle tusken Akkrum, Grou en Jirns dêrfan hie fan gefolgen dat der in nije dyk oanlein wurde moast fan Grou Mr.P.J.Troelstrawei. Dizze wei krige yn'e folksmûle de namme fan Nesse dyk oan Nes by Akkrum ta rûn.

Mei belangstelling ha ik yn'e 'Mid- Frieslander' fan ferline wike it artikeltsje lêzen oer it 'stoomgemaal te Grou' ûnder de rubryk 'Dy tiid hat west...' Ik like my nijsgjirrich ta om oan 'e hân fan beskikbere ynformaasje noch wat nei foaren te bringen oer de bewenners fan it eardere gemaal, benammen oer Durk van der Mei, dy't dêr yn 1919 masinist waard. Hy en syn frou Rinske Sjoerdsma kamen yn dat jier op it nije gemaal te wenjen.

GROU - Grou leit yn it Lege Midden fan Fryslân. Dit lânskip wurdt foar in grut part bepaald troch marren, puollen en fearten mids grutte wide greiden. It wetter is noch altyd de besteansgrûn foar in protte Grousters, mar wie foarhinne tagelyk in bedriging foar it doarp. Simmerdeis stien de bútlannen droech, mar yn de hjerst en de winter kaam it wetter betiden ferskuorrend heech.

De lêste grutte oerstreaming hat west yn 1825. De doarpsterp bleau droech, mar hûzen of pleatsen dêrbûten, dy't net op in terp boud wiene, stiene foar it grutste part ûnder wetter. Yn'e rin fan de tweintichste ieu waarden stoomgemalen yn gebrûk nommen; dêrtroch koene grutte stikken lân better bemeald wurde en waard de kâns op oerstreamingen lytser. Yn 1919 waard it wetterskip De Leppadyk oprjochte. Men liet in stoomgemaal bouwe, dat it gebiet bemealle moast tusken de Boarn en de Kromme Knilles (yn it suden en it westen), de Grou (yn it noarden) en de mar, de Tynje en de feart nei Akkrum (yn't easten). Foar dat dit stoomgemaal boud waard, stiene der yn dit gebiet allinnch al sa'n fjirtich wynm datselde wurk op ûn ge momenten te dwa ek noch gauris mei r goed risseltaat. It stc waard boud oer It De it spoar. It tsjettelhû Utingeradiel, it wenl Idaerderadiel en de r mer dêr tusken yn st grins. Want It Deel v tusken dizze beide ge Doe't nei de oarloch i Margrietkanaal groe waard it wetterskip padyk yn twa parten Der binne doe twa el gemalen boud. Ien o noardkant en ien oa kant fan it kanaal. H is der hast neat mear les oerbleaun. De bei ten net, it eardere stc mei wenhûs moast w fjouwerbaansdyk en kip sels is opgien yn grutter lichem, wan wetterskipkes haww tiid hân. Hjoeddedei lân seis grutte boeze kippen en as de plan gean bliuwt der aans grut Wetterskip Fry **(Dokumintaasjestifti sterhim, kontaktper foar Grou : Attje Zijl Vries en Frans Bakk**

fanút de Peanster Ie. Op 'e hichte fan Goutum wie doe de Deelsbrêge, dy't yn 1951 waard ferfongen troch de hjoedeiske daam.
Mei it oanlizzen fan de Burstumerdyk mei in 'bailybrêge' oer 't kanaal, in oantal jierren foardat rykswei 32 yn 1963 yn gebrûk kaam, waard it stoomgemaal better berikber.

Yn 1946 waard it stoomgemaal feroare yn in elektrysk gemaal. De tsjettel en de stoommasine waarden útskeakele. Yn 1950 waard it meallen troch it 'âlde' gemaal ek stoppe. Twa elektryske gemaaltsjes namen de bemeallingsfunksje oer. Dy gemaaltsjes stean oan wjerskanten fan it Prinses Margrietkanaal, dat yn dy jierren tusken Grou en Ald-Skou ta stân kaam. Sa bruts op 6 desimber 1946 de baggermûne troch de Neskerdyk by Grou hinne en rieden op 30 oktober 1950 de earste treinen oer de nije spoarbrêge.

Yn 1952 waard de skoarstien ôfbrutsen en yn it selde jier giene Durk van der Mei en syn frou mei pensioen nei Grou te wenjen.
Op it eardere gemaal kaam doe Foppe Bloemsma en syn frou te wenjen. Bloemsma waard opsichter-wurkman by it wetterskip 'De Leppedyk'. De lêste bewenners fan it 'stoomgemaal' wiene Jouke en Joke Poortman. Hja bewenje no it hûs, dat wat eastliker stiet, dan it eardere gemaal, dat yn 1989 as gefolch fan de oanlis fan it akwadukt ôfbrutsen waard.

Men kin stelle, dat it stoomgemaal 70 jier lang in markant punt west hat yn it lânskip tusken Grou en Akkrum.

Durk van der Mei.

It wurkjen is hjir net egaal,
Dan wie it slop, dan drok;
Soms wiken lang gong it gemaal,
Hie hy in hiele plok.

Foaral yn tiid fan snie en iis,
Foar 't 'hek' in skosse-daam,
As hieltyd wer it wetter riis,
En gjin ferromming kaam.

Dan hie hy syn wurk op 't lêst,
Fan fjochtsjen wol wat wei.
Hy gunde him hast sels gjin rêst,
Hiel lang makke'er syn dei.

En hied'er nei sa'n drokke rin
De striid wûn fan it wiet,
Dan moast nedich de tsjettel skjin,
Om't dy fol smoargens siet.

Lange tiid stie it gemaal alhiel op'e romte en wie allinne te bekikken fia de spoardyk of oer de polderdyk lâns it Deel fanôf de Neskerdyk en farrend fansels

Masinist Durk van der Mei yn 'e masinekeamer fan it stoomgemaal by Grou.

nyjierspost
2000/01

Fam. C. Fennema,
De Weinmakker 13,
9005 RB Wergea.

Harmen en Jenny
Olkema

Aaltje v.d. Pal
Terpstra

Jantje Eisinga
v.d. Pal

Frau Leenstra

fan Sita
Frau Smid-Velda

By it stasjon (i.e. elektrysk trein)
?

troa yn it Fâld en troa yn my Fr kostüm